

Jak to bylo s vodohospodářstvím ve středověku

MUZEJNÍ

KUKÁTKO

Při příležitosti nedávného objevu staré studny v areálu vsetínského zámku se nám nabízí možnost pohlédnout do hospodaření s vodou v minulosti.

V dřívějších staletích vznikala lidská sídla, až na výjimky, na místech s dostatkem vody. Oběh pitné a odpadové vody zabezpečován blízkou vodotečí se s rozrůstáním obcí do podoby měst transformoval do složitějšího systému. Jeho základním prvkem byly (kromě potoků a řek) zejména studny. Ty byly budovány hlavně v zadních částech městských parcel. Pitná voda však byla mnohdy kontaminovaná, protože díky účelovému využívání stísněného prostoru s hustou zástavbou byly v těsné blízkosti studen hloubeny také odpadové jímky často sloučené s toaletou, případně technické ob-

jekty, potřebné při řemeslné činnosti. Jímky se v počátcích existence měst obvykle nevyvážely. Systematické odklizení odpadu pohodnými se objevuje až v poz-

ním středověku a kanály určené na odvod fekálií až v 17. stol. Do té doby se jímka vybírala jenom ojediněle, častěji se zasypala a hned vedle se vyhloubila nová.

Někdy se novou jímkou stala stará studna. Takhle mohla být na malé ploše celá soustava jam, jejichž tekutý obsah se v úrovni podzemní vody mohli i navzdory jejich vnitřním konstrukcím promíchávat.

Nejčastějším studničním (i jímkovým) tvarem je válec, občas zpevňován na sobě stojícími bečkami, dřevěným roubením nebo kamenným věncem. S postupem času (cca počátkem 17. stol.) se do popředí dostává právě kámen a také tvar objektu se mění z válce na hranol. Jednak to souvisí s budováním zděné městské architektury, ale také s pravidelným čištěním, takže se nemusely kopat stále nové jámy.

Vrcholem vodohospodářství bylo pak budování vodárenských věží s pumpou a následný rozvod vody trubkami do kašen umístěných na náměstích nebo ve významných domech, čímž se zabezpečila už relativně čistá voda.

*Samuel Španihel, archeolog
Muzea regionu Valašsko*

Obr. Objevená stará studna v areálu vsetínského zámku